

Michael Robotham

De verdenking

Vertaling Marijke Koch en Ineke Lenting

CARGO | MANTEAU

2006

*Voor de vier vrouwen in mijn leven:
Vivien, Alexandra, Charlotte en Isabella*

DEEL EEN

‘Dat heb ik gedaan,’ zegt mijn geheugen.
‘Dat had ik niet kunnen doen,’ zegt mijn trots – en blijft
onverbiddeijk.
Uiteindelijk... zwicht het geheugen.

– FRIEDRICH NIETZSCHE *Jenseits von Gut und Böse*

Als je vanaf het schuine leien dak van het Royal Marsden Hospital tussen de schoorstenen en televisieantennes door kijkt, zie je alleen maar meer schoorstenen en televisieantennes. Net als in die scène in *Mary Poppins* waar de schoorsteenvegers dansend over de daken hun bezems rond laten draaien.

Vanaf hier kan ik nog net de koepel van de Royal Albert Hall zien. Op een heldere dag zou ik waarschijnlijk tot aan Hampstead Heath kunnen kijken, maar ik denk niet dat de lucht in Londen daar ooit helder genoeg voor is.

‘Wat een uitzicht,’ zeg ik met een blik naar rechts, waar een meter of drie verderop een tiener gehurkt zit. Hij heet Malcolm en is vandaag zeventien geworden. Hij is lang en mager, en kijkt me met trillende donkere ogen aan. Hij heeft een huid die wit is als glanspapier. Hij draagt een pyjama en een wollen muts om zijn kaalheid te bedekken. Chemotherapie is een wrede kapper.

Het is drie graden Celsius, maar de gevoelstemperatuur ligt onder het vriespunt. Mijn vingers zijn al verstijfd en ik kan amper mijn tenen door mijn sokken en schoenen voelen. Malcolm is blootsvoets.

Als hij springt of valt kan ik hem niet tegenhouden. Zelfs als ik languit in de dakgoot ging liggen, zou er twee meter over blijven die ik niet kan overbruggen. Dat weet hij. Dat heeft hij uitgekiend. Volgens de kankerspecialist heeft Malcolm een uitzonderlijk hoog IQ. Hij speelt viool en spreekt vijf talen, maar hij verdomt het er een van met mij te spreken.

Ik heb hem het afgelopen uur van alles gevraagd en allerlei verhaaltjes verteld. Ik weet dat hij me kan horen, maar mijn stem is voor hem niet meer dan achtergrondgeluid. Hij concentreert zich volledig op zijn innerlijke dialoog over de keus om te blijven leven

of te sterven. Ik wil daar graag bij betrokken worden, maar dan moet hij het me wel eerst vragen.

De National Health Service heeft massa's richtlijnen over het omgaan met gijzelingsacties en zelfmoordpogingen. Er is een crisisteam opgericht bestaande uit afdelingshoofden, politiemensen en een psycholoog: ik. Het was ons er in de eerste plaats om te doen alles over Malcolm te weten te komen wat ons inzicht zou verschaffen in wat hem hiertoe heeft gedreven. Artsen, verpleegsters en patiënten worden nu ondervraagd, evenals zijn vrienden en familie.

De belangrijkste onderhandelaar staat boven aan de operationele driehoek. Daarvandaan sijpelt alles door naar mij. En zo komt het dat ik hier buiten sta, waar mijn handen en voeten eraf vriezen, terwijl zij binnen koffie drinken, stafleden ondervragen en flap-overs bestuderen.

Wat weet ik over Malcolm? Hij heeft een primaire tumor in de streek van de rechter hersenkwab, gevaarlijk dicht bij de hersenstam. Door de tumor is hij aan de linkerkant gedeeltelijk verlamd geraakt en kan hij met één oor niet meer horen. Hij is twee weken geleden aan zijn tweede chemokuur begonnen.

Vanochtend kreeg hij bezoek van zijn ouders. De specialist had goed nieuws. Malcolms tumor blijkt te slinken. Een uur later schreef Malcolm een briefje dat slechts uit drie woorden bestond: 'Het spijt me'. Hij verliet zijn kamer en slaagde erin via een dakvenster op de vierde verdieping op het dak te klimmen. Waarschijnlijk was iemand vergeten het raam te vergrendelen of vond hij een manier om het te openen.

Dit is in een notendop alles wat ik weet over een tiener die veel meer in zijn mars heeft dan de meeste kinderen van zijn leeftijd. Ik weet niet of hij een vriendinnetje, een favoriete voetbalclub of een filmheld heeft. Ik weet meer over zijn ziekte dan over hemzelf. Daarom ben ik zo aan het worstelen.

Mijn klimgordel zit niet prettig onder mijn trui. Hij heeft veel weg van zo'n tuigje dat ouders hun kleuter omdoen zodat hij niet weg kan lopen. Het ding moet mijn leven redden als ik val, als er

tenminste iemand aan heeft gedacht het andere uiteinde ergens aan vast te maken. Dat klinkt waarschijnlijk belachelijk, maar dit soort details wordt in een crisis wel eens over het hoofd gezien.

Misschien kan ik beter naar het raam terug schuifelen om te vragen of iemand ernaar wil kijken. Zou dat onprofessioneel zijn? Ja. Verstandig? Dat zeker.

Het dak ligt bezaaid met duivenpoep en allerlei mossen op de leistenen dakpannen vormen patronen die doen denken aan gefossiliseerde planten in steen, maar ze maken het dak verraderlijk glibberig.

‘Dit kan jou waarschijnlijk niets schelen, Malcolm, maar ik denk dat ik wel zo’n beetje begrijp hoe jij je voelt,’ zeg ik in een hernieuwde poging contact met hem te krijgen. ‘Ik ben ook ziek. Ik heb het niet over kanker. Dat is het niet. En als je zulke dingen met elkaar probeert te vergelijken, vergelijk je eigenlijk appels met peren, maar we hebben het nog wel over fruit, begrijp je?’

Het knopje in mijn oor begint te kraken. ‘Wat doe je nou in godsnaam?’ zegt een stem. ‘Hou op met die fruitsla en zorg dat hij naar binnen gaat!’

Ik trek de microfoon uit mijn oor en laat hem over mijn schouder bungelen.

‘Je weet toch wel dat de mensen vaak zeggen: “Het gaat vast prima, het zal heus wel goed komen”? Dat zeggen ze omdat ze niks anders weten te bedenken. Ik weet ook niet wat ik moet zeggen, Malcolm. Ik weet niet eens wat ik je moet vragen. De meeste mensen weten niet hoe ze moeten reageren als iemand ziek wordt. We hebben helaas geen etiquetteboek of een lijst van wat je wel en niet moet doen. Iemand komt naar je toe óf met betraande ogen waarin te lezen staat: ik kan hier niet tegen en zo meteen ga ik huilen, óf met geforceerde leukigheid en opgewekte woorden. Het alternatief is totale ontkenning.’

Malcolm reageert niet. Hij staart over de daken alsof hij door een klein raampje hoog in de lucht naar buiten kijkt. Zijn pyjama is dun en wit met blauw stiksel langs de manchetten en de kraag.

Tussen mijn knieën ontwaar ik drie brandweerauto’s, twee am-

balances en een stuk of vijf politiewagens. Een van de brandweerauto's heeft een draaischijf met een schuifladder. Ik heb er tot nu toe weinig aandacht aan geschonken, maar nu zie ik dat hij langzaam ronddraait en omhoog begint te schuiven. Waar is dat voor nodig? Op hetzelfde moment duwt Malcolm zich met zijn rug tegen het schuine dak omhoog en gaat staan. Vervolgens hurkt hij neer in de dakgoot met zijn tenen om de rand geklemd als een vogel op een tak.

Ik hoor iemand gillen, maar al gauw besef ik dat ik het zelf ben. Ik krijs de hele boel bij elkaar. Met wilde gebaren maak ik hun duidelijk dat ze de ladder moeten weghalen. Nu lijkt ik degene die de suïcidale sprong wil maken terwijl Malcolm juist een volkomen kalme indruk maakt.

Ik stop op de tast de microfoon in mijn oor en hoor binnen een enorm tumult. Het crisisteam schreeuwt tegen de hoofdbrandmeester, die weer tegen de onderbrandmeester schreeuwt, die weer tegen iemand anders schreeuwt.

'Niet doen, Malcolm! Wacht!' roep ik wanhopig. 'Kijk eens naar die ladder. Hij gaat omlaag. Zie je wel? Hij gaat weer omlaag.' Het bloed bonst in mijn oren. Hij blijft op de rand zitten, en kromt en ontspant zijn tenen. Van opzij zie ik dat hij langzaam met zijn lange donkere wimpers knippert. Zijn hart slaat als een vogel in zijn magere borstkas.

'Zie je die brandweerman daarginds met die rode helm?' vraag ik, in de hoop zijn aandacht af te leiden. 'Die met al die koperen knopen op zijn schouders. Denk je dat het me zal lukken om vanaf hier een fluim speeksel op zijn helm te spugen?'

Heel even kijkt Malcolm naar beneden. Voor het eerst reageert hij op iets wat ik zeg of doe. De deur staat op een kier.

'Sommige mensen vinden het leuk om watermeloen- of kersenpitten te spugen. In Afrika spugen ze mest, wat behoorlijk smerig is. Ik heb ergens gelezen dat het wereldrecord koedoemest spugen een meter of tien is. Ik geloof dat een koedoe een soort antilope is, maar dat weet ik niet zeker. Zelf doe ik het liever met lekker ouderwets speeksel en dan gaat het niet om de afstand maar om de nauwkeurigheid.'

Hij kijkt me aan. Ik werp mijn hoofd in de nek en zend een schuimende witte klodder met een boog omlaag. De wind vangt hem op, hij zweeft naar rechts en raakt de voorruit van een politieauto. In stilte denk ik na over mijn spuugbal om erachter te komen wat ik fout deed.

‘U hield geen rekening met de wind,’ zegt Malcolm.

Met een ernstig knikje laat ik hem weten dat hij gelijk heeft, maar vanbinnen, op een plek waar ik nog niet bevroren ben, voel ik een warme gloed.

‘Je hebt gelijk. Die gebouwen vormen een soort windtunnel.’

‘Dat zijn smoesjes.’

‘Ik heb jou het nog niet zien proberen.’

Peinzend kijkt hij naar beneden. Hij heeft zijn armen om zijn knieën geslagen alsof hij warm probeert te blijven. Dat is een goed teken.

Even later vliegt een klodder spuug met een boog door de lucht en valt naar beneden. Getweeën zien we hem dalen, proberen hem haast te dwingen op koers te blijven. Als hij een televisiever-slaggever precies tussen de ogen raakt kreunen Malcolm en ik eensgezind.

Mijn volgende poging belandt zonder iets te raken op de stoep. Malcolm vraagt of hij een ander doel mag kiezen. Hij wil nog een keer op de televisiereporter mikken.

‘Jammer dat we geen waterbommetjes hebben,’ zegt hij met zijn kin op zijn knie steunend.

‘Als je kon kiezen op wie je een waterbommetje kon laten vallen, wie zou dat dan zijn?’

‘Mijn ouders.’

‘Waarom?’

‘Ik wil geen chemo meer. Ik heb er genoeg van.’ Hij gaat er niet op door. Dat is ook niet nodig. Weinig behandelingen hebben zulke ernstige bijverschijnselen als chemotherapie. Het overgeven, de misselijkheid, de verstopping, de bloedarmoede en de overweldigende moeheid zijn vaak ondraaglijk.

‘Wat zegt de specialist?’

‘Hij zegt dat de tumor slinkt.’

‘Dat is goed.’

Hij lacht wrang. ‘Dat zeiden ze de vorige keer ook. Eigenlijk jagen ze de kanker alleen maar mijn lichaam door. Hij verdwijnt niet. Hij vindt alleen maar een nieuwe plek om zich te verstoppen. De artsen hebben het nooit over genezing, alleen over remissie. Soms zeggen ze niet eens iets tegen mij. Dan fluisteren ze alleen met mijn ouders.’ Hij bijt op zijn onderlip en er verschijnt een vuurrood vlekje waar het bloed naar de afdruk van zijn tanden is gestroomd.

‘Mijn vader en moeder denken dat ik bang ben om dood te gaan, maar dat is niet zo. U zou sommige kinderen hier eens moeten zien. Ik heb tenminste echt geleefd. Nog vijftig jaar erbij zou fijn zijn, maar ik zei al dat ik niet bang ben.’

‘Hoe vaak krijg je nog chemotherapie?’

‘Zes keer. Daarna is het afwachten. Ik vind het niet zo erg dat ik mijn haar kwijt ben. Een heleboel voetballers scheren hun haar af. Kijk maar naar David Beckham; hij is een idioot, maar ook een geweldige speler. Geen wenkbrauwen vind ik wel behoorlijk vervelend.’

‘Ik heb gehoord dat Beckham de zijne laat plukken.’

‘Door Posh?’

‘Ja.’

Even zie ik een flauwe glimlach. In de stilte die volgt hoor ik Malcolms tanden klapperen.

‘Als de chemokuur niet helpt zullen mijn ouders de artsen vragen om weer iets anders te proberen. Ze zullen me nooit laten gaan.’

‘Je bent oud genoeg om dat zelf te beslissen.’

‘Probeer hun dat maar eens te vertellen.’

‘Dat wil ik best als jij het wilt.’

Hij schudt zijn hoofd en ik zie tranen in zijn ogen opwellen. Hij vecht ertegen, maar ze komen onder zijn lange wimpers uit in dikke druppels die hij met zijn onderarm wegveegt.

‘Ken je iemand met wie je kunt praten?’

‘Ik vind een van de verpleegsters aardig. Ze is heel lief voor me.’

‘Is ze je vriendinnetje?’

Hij bloost. Zijn huid is zo bleek dat het lijkt alsof al het bloed naar zijn hoofd is gestegen.

‘Waarom ga je niet naar binnen, dan kunnen we verder praten? Mijn speeksel raakt op als ik niet wat te drinken krijg.’

Hij geeft geen antwoord, maar ik zie dat hij zijn schouders laat zakken. Hij luistert weer naar zijn innerlijke dialoog.

‘Ik heb een dochter van acht en ze heet Charlie,’ zeg ik, in een poging zijn aandacht vast te houden. ‘Ik herinner me een keer in het park toen ze vier was en ik haar duwde op de schommel. Ze zei tegen me: “Papa, weet je dat als je je ogen helemaal dichtknijpt zodat je witte sterretjes ziet, dat als je ze weer opendoet, de wereld er helemaal nieuw uitziet?” Dat is een mooie gedachte, vind je niet?’

‘Maar die wereld bestaat niet echt.’

‘Het zou toch kunnen?’

‘Alleen als je doet alsof.’

‘En waarom zou je dat niet doen? Wat houdt je tegen? Iedereen denkt dat het makkelijk is om cynisch en pessimistisch te zijn, maar dat kost juist ongelooflijk veel inspanning. Het is veel makkelijker om optimistisch te zijn.’

‘Ik heb een niet-opereerbare hersentumor,’ zegt hij ongelovig.

‘Ja, dat weet ik.’

Ik vraag me af of mijn woorden net zo hol klinken in Malcolms oren als in de mijne. Vroeger geloofde ik dit soort dingen. Er kan in tien dagen veel veranderen.

Malcolm vraagt: ‘Bent u arts?’

‘Psycholoog.’

‘Vertel me nog eens waarom ik met u mee moet gaan?’

‘Omdat het hier koud en gevaarlijk is en ik weet hoe mensen eruitzien als ze van een gebouw zijn gevallen. Ga mee naar binnen. Laten we weer warm worden.’

Hij kijkt naar beneden, naar het circus van ambulances, brandweerauto's, politieauto's en mediabusjes. ‘Ik heb de spuugwedstrijd gewonnen.’

‘Jazeker.’

‘Gaat u met mijn vader en moeder praten?’

‘Absoluut.’

Hij probeert op te staan, maar zijn benen zijn koud en stijf. Door de verlamming aan zijn linkerkant kan hij zijn ene arm nauwelijks gebruiken. Om overeind te komen heeft hij twee armen nodig.

‘Blijf daar. Ik zal zorgen dat ze de ladder naar boven sturen.’

‘Nee!’ zegt hij vastberaden. In zijn ogen staat te lezen dat hij niet in het felle licht van de televisielampen naar beneden gehaald wil worden, waar journalisten hem vragen zullen stellen.

‘Oké, ik kom wel naar jou toe.’ Ik sta versteld van mijn eigen dapperheid. Ik begin langzaam zijwaarts te kruipen, veel te bang om rechtop te gaan staan. Ik ben de klimgordel niet vergeten, maar ben er nog steeds van overtuigd dat niemand de moeite heeft genomen hem vast te maken.

Terwijl ik voorzichtig door de dakgoot kruip zie ik in mijn verbeelding wat er allemaal mis kan gaan. Als we nu in een Hollywoodfilm zaten, zou Malcolm op het laatste moment uitglijden en dan zou ik omlaag duiken om hem in de lucht vast te grijpen. En anders zou ik vallen en hij mij redden.

Maar we kunnen evengoed – omdat dit de realiteit is – allebei dood vallen, of misschien blijft Malcolm leven en ben ik de dappere redder die dood ter aarde stort.

Hoewel hij zich niet heeft bewogen, zie ik een emotie in zijn ogen die er nog niet eerder was. Daarnet was hij nog bereid om zonder te aarzelen van het dak af te stappen. Nu hij wil blijven leven is de diepte onder zijn voeten een afgrond geworden.

De Amerikaanse filosoof William James (een geheime fobielijder) schreef in 1884 een artikel waarin hij filosofeerde over de aard van angst. Hij nam als voorbeeld iemand die een beer tegenkomt. Rent hij weg omdat hij bang is of wordt hij pas bang als hij wegrent? Met andere woorden, heeft iemand tijd om te bedenken dat iets angstaanjagend is, of komt de reactie vóór de gedachte?

Sindsdien zijn wetenschappers en psychologen verwickeld in een soort kip-of-ei-debat. Wat is er het eerst – het bewust voelen van angst of het bonzend hart en de stijgende adrenaline waardoor we willen vechten of vluchten?

Ik weet het antwoord nu, maar ik ben zo bang dat ik de vraag ben vergeten.

Ik sta nog geen meter bij Malcolm vandaan. Zijn wangen zijn een beetje blauw geworden en hij bibbert niet meer. Ik druk mijn rug tegen de muur, schuif mijn ene been onder me en duw mezelf op tot ik sta.

Malcolm kijkt even naar mijn gestrekte hand en reikt dan langzaam naar me. Ik pak zijn pols vast en trek hem omhoog tot ik mijn arm om zijn magere middel kan slaan. Zijn huid voelt ijskoud aan.

Ik kan de gespen van de klimgordel aan de voorkant loskoppelen en de banden langer maken. Ik sla ze om zijn middel en steek ze weer door de gesp zodat we aan elkaar vastzitten. Zijn wollen muts voelt ruw tegen mijn wang.

‘Wat moet ik doen?’ vraagt hij hees.

‘Je kunt bidden dat het andere eind van dit ding ergens aan vastzit.’

Ik was waarschijnlijk veiliger op het dak van het Marsden dan thuis bij Julianne. Ik weet niet meer precies wat ze me noemde, maar ik meen me te herinneren dat ze woorden gebruikte als onverantwoordelijk, lichtzinnig, onvoorzichtig, onvolwassen en ongeschikt voor het ouderschap. Maar eerst had ze me met de *Marie Claire* geslagen en me laten beloven nooit meer zoiets stoms te doen.

Charlie daarentegen laat me niet meer met rust. Ze springt in haar pyjama alsmar op en neer op het bed en hoort me uit over hoe hoog het was, of ik bang was en of de brandweermannen een net gereedhielden om me op te vangen.

‘Eindelijk kan ik eens iets spannends vertellen,’ zegt ze, en ze geeft me een klap op mijn arm. Ik ben blij dat Julianne het niet hoort.

Als ik ’s ochtends moeizaam mijn bed uit kom volg ik altijd hetzelfde korte ritueel. Terwijl ik me vooroverbuig om mijn schoenveters vast te maken weet ik al min of meer hoe de rest van de dag zal verlopen. Aan het begin van de week ben ik uitgerust en kost het me weinig moeite om de vingers van mijn linkerhand te laten meewerken. Knopen vinden knoopsgaten, een riem vindt de lussen ervoor en het lukt me zelfs een vlinderdasje te strikken. Op een slechte dag, zoals vandaag, is het een ander verhaal. De man die ik elke ochtend in de spiegel zie heeft dan twee handen nodig om zich te scheren en komt aan het ontbijt met stukjes wc-papier tegen zijn hals en kin geplakt. Op zo’n ochtend zegt Julianne tegen me: ‘Je hebt een gloednieuw elektrisch scheerapparaat in de badkamer.’

‘Ik hou niet van elektrische scheerapparaten.’

‘Waarom niet?’

‘Omdat ik van scheerschuim houd.’

‘Hoe kun je nou van scheerschuim hóúden?’

‘Vind je niet dat het woord een prachtige klank heeft? Nogal sexy – schúím. Het klinkt decadent.’

Ze begint te giechelen, maar probeert tegelijk geërgerd te kijken.

‘Je zeept je lichaam in met schúímende zeep, je gebruikt schúímende douchegel. Ik vind dat we schúímende jam en room op onze scones moeten smeren. En ’s zomers kunnen we ons insmeren met schúímende zonnebrandolie... als het ooit zomer wordt.’

‘Je bent niet goed snik, pap,’ zegt Charlie, opkijkend van haar cornflakes.

‘Bedankt, mijn duifje.’

‘Een geniale komiek,’ zegt Julianne, terwijl ze het wc-papier van mijn gezicht plukt.

Ik ga aan tafel zitten, doe een schep suiker in mijn koffie en begin te roeren. Julianne houdt me in de gaten. Het lepeltje stukt. Ik concentreer me en geef mijn linkerhand het bevel te roeren, maar hoe ik me ook inspan, het lepeltje komt niet van zijn plaats. Daarop verplaatst ik het soepel naar mijn rechterhand.

‘Wanneer moet je weer naar Jock?’ vraagt ze.

‘Vrijdag.’ *Vraag alsjeblieft niet verder.*

‘Heeft hij dan de uitslag van de tests?’

‘Hij zal me iets vertellen wat we al weten.’

‘Maar ik dacht...’

‘Dat heeft hij niet gezegd!’ Ik vind het afschuwelijk dat mijn stem zo schrill klinkt.

Julianne knippert niet eens met haar ogen. ‘Ik heb je kwaad gemaakt. Ik vind je aardiger als je niet goed snik bent.’

‘Ik ben niet goed snik. Dat weet iedereen.’

Ik kijk dwars door haar heen. Ze denkt dat het machogedrag is en ik mijn gevoelens verberg of uitsluitend positief probeer te zijn, maar dat ik in werkelijkheid op het punt sta in te storten. Mijn moeder is al net zo – die bedrijft tegenwoordig psychologie van de koude grond. Waarom laten ze het niet aan de experts over om zich te vergissen?

Julianne is met haar rug naar me toe gaan staan. Ze verkruiemt oud brood voor de vogels. Compassie is haar hobby.

Gekleed in een grijs joggingpak, sportschoenen en met een baseballpet op haar kortgeknipte donkere haar, lijkt ze zevenentwintig, geen zevenendertig. In plaats van op een gracieuze manier samen oud te worden, heeft zij het geheim van de eeuwige jeugd ontdekt en slaag ik er pas na twee pogingen in om van de bank op te staan. Maandag is het yoga, dinsdag Pilates, donderdag en zaterdag circuittraining. Tussendoor doet ze het huishouden, voedt een kind op, geeft Spaanse les en houdt nog tijd over voor pogingen de wereld te verbeteren. Zelfs een bevalling leek bij haar een fluitje van een cent, hoewel ik dat alleen tegen haar zou zeggen als ik plotseling naar de dood zou verlangen.

We zijn zestien jaar getrouwd en als mensen me vragen waarom ik psycholoog ben geworden, zeg ik: ‘Vanwege Julianne. Ik wilde erachter komen wat ze werkelijk denkt.’

Het heeft niet geholpen. Ik heb nog steeds geen flauw idee.

Gewoonlijk heb ik de zondagochtend voor mezelf. Bedolven onder de vracht van vier kranten drink ik koffie tot mijn tong beslagen voelt. Na de gebeurtenissen van gisteren vermijd ik de koppen, maar Charlie wil per se dat we ze uitknippen om er een knipselboek van te maken.

Ik vermoed dat het nogal *cool* is om een keertje ‘cool’ te zijn. Vóór gisteren vond ze mijn werk nog saaier dan cricket. Maar nu staat het hoog genoteerd, samen met alle goede dingen, zoals popvideo’s maken en alpaca’s houden.

Ze heeft zich warm aangekleed in jeans, coltrui en een ski-jack, want ik heb haar beloofd dat ze vandaag mee mag. Nadat ze vlug haar ontbijt naar binnen heeft gewerkt zit ze vol ongeduld naar mij te kijken – ervan overtuigd dat ik mijn koffie veel te langzaam opdrink.

Als het tijd is om de auto in te laden halen we de kartonnen dozen uit het schuurtje in de tuin en dragen ze over het zijpaadje naar mijn oude Metro waar we ze naast zetten. De dozen zijn zo

licht dat ik er drie boven op elkaar kan stapelen. Charlie draagt er elke keer een.

Julianne zit op de stoep voor het huis met een kop koffie op haar knieën.

‘Je weet natuurlijk wel dat jullie allebei gek zijn?’

‘Best mogelijk.’

‘En jullie worden vast en zeker gearresteerd.’

‘Dat zal dan jouw schuld zijn.’

‘Waarom mijn schuld?’

‘Omdat je niet mee wilt. We hebben iemand nodig om de vluchtauto te besturen.’

Charlie doet ook een duit in het zakje. ‘Kom op, mam, pap zei dat je vroeger wel meeing.’

‘Toen was ik jong en dwaas en zat ik niet in het comité van jouw school.’

‘Wist jij eigenlijk wel, Charlie, dat je moeder de tweede keer dat ik met haar uitging werd gearresteerd omdat ze in een vlaggenstok was geklommen en de Zuid-Afrikaanse vlag had neergehaald?’

Julianne kijkt kwaad. ‘Dat moet je haar niet vertellen!’

‘Werd je echt gearresteerd?’

‘Ik kreeg een waarschuwing, dat is iets anders.’

Er staan twee dozen op het imperiaal, twee in de kofferruimte en twee op de achterbank. Fijne zweetdruppeltjes parelen op Charlies bovenlip als stukjes gepolijst glas. Ze trekt haar ski-jack uit en stopt het tussen de stoelen.

Ik keer me weer om naar Julianne. ‘Weet je zeker dat je niet meegaat? Volgens mij wil je best.’

‘Wie gaat onze borgsom betalen?’

‘Jouw moeder.’

Ze knijpt haar ogen tot spleetjes, maar zet haar koffiekop binnen bij de voordeur. ‘Ik doe het onder protest.’

‘Waarvan akte.’

Ze houdt haar hand op voor de autosleutels. ‘En ik rij.’

Ze pakt een jasje van de kapstok in de gang en trekt de deur achter zich dicht. Charlie wurmt zich tussen de dozen op de achterbank en leunt opgewonden naar voren.

‘Vertel me nog eens het hele verhaal,’ zegt ze terwijl we invoegen in het weinige verkeer op Prince Albert Road langs Regent’s Park. ‘En niks weglaten omdat mama erbij is.’

Ik kan haar niet het hele verhaal vertellen, omdat ik zelf niet eens alle details ken. Welbeschouwd gaat het om mijn oudtante Gracie – die de wérkelijke reden is dat ik psycholoog ben geworden. Ze was de jongste zuster van mijn grootmoeder van moeders kant en toen ze op tachtigjarige leeftijd overleed, had ze bijna zestig jaar lang geen voet buiten de deur gezet.

Ze woonde ruim een kilometer van de plek in West-Londen waar ik ben opgegroeid, in een oud, voornaam, vrijstaand Victoriaans huis met torentjes op het dak, ijzeren balkons en een kolenkelder onder het huis. In de voordeur zaten twee rechthoekige glas-in-loodpanelen. Als ik mijn neus ertegenaan drukte zag ik zeker tien gebroken beelden van tante Gracie die door de gang kwam aansnellen om op mijn kloppen open te doen. Dan opende ze de deur net zo ver dat ik naar binnen kon glijpen, waarna ze hem vlug weer sloot.

Rijzig en bijna zo mager als een skelet, met lichtblauwe ogen en blond haar waar hier en daar wat grijs door liep, was ze altijd gekleed in een lange, zwartfluwelen japon, met een parelsnoer dat op de donkere stof een gloed leek uit te stralen.

‘Finnegan! КОМ! Joseph is er!’

Finnegan was een Jack Russel die niet kon blaffen. In een gevecht met een Duitse herder uit de buurt was zijn strottenhoofd vermorzeld. In plaats van te blaffen, hijgde en pufte hij alsof hij auditie deed voor de rol van de grote boze wolf in een pantomimevoorstelling.

Gracie praatte tegen Finnegan alsof hij een mens was. Ze las hem stukken voor uit de plaatselijke krant of stelde hem vragen over plaatselijke problemen. Ze knikte elke keer instemmend als hij met gehijg, gepuf of een scheet antwoord gaf. Finnegan had zelfs zijn eigen stoel bij de eettafel en terwijl Gracie hem stukjes taart toeschoof, sprak ze zichzelf bestraffend toe: ‘ze liet een dier uit haar hand eten’!

Als Gracie thee inschonk deed ze mijn kop voor de helft vol met melk, want ze vond me nog te jong voor sterke thee. Gezeten op een eetkamerstoel kon ik met mijn voeten amper de grond raken. Maar als ik verder naar achteren ging zitten, staken mijn benen recht vooruit onder het witte, met kant afgezette tafellaken.

Jaren later, toen mijn voeten wel tot de vloer reikten en ik me moest bukken om Gracie op haar wang te zoenen, schonk ze nog steeds mijn kop half vol met melk. Misschien wilde ze niet dat ik volwassen werd.

Als ik na schooltijd bij Gracie langsging moest ik altijd naast haar komen zitten op de chaise longue en dan hield ze mijn hand in de hare. Ze wilde alles weten over wat ik die dag had meegemaakt. Wat ik in de klas had geleerd. Welke spelletjes ik had gespeeld. Wat voor beleg er op mijn boterhammen had gezeten. Ze zoog alles in zich op alsof ze elk detail voor zich wilde zien.

Gracie was een klassiek geval van agorafobie – doodsbang voor open ruimtes. Toen ze er op een keer genoeg van had om op mijn vragen een ontwijkend antwoord te geven heeft ze geprobeerd me dat uit te leggen.

‘Ben je wel eens bang geweest in het donker?’ vroeg ze.

‘Jawel.’

‘Wat voor engs zou er volgens jou gebeuren als de lichten uitgingen?’

‘Dan zou een monster mij te pakken krijgen.’

‘Heb je dat monster ooit gezien?’

‘Nee. Mama zegt dat monsters niet bestaan.’

‘Ze heeft gelijk. Ze bestaan niet. Dus waar kwam jouw monster vandaan?’

‘Hier.’ Ik tikte tegen mijn hoofd.

‘Precies. Ik heb ook een monster. Ik weet dat het niet echt bestaat, en toch verdwijnt het niet.’

‘Hoe ziet uw monster eruit?’

‘Het is ruim drie meter lang en heeft een zwaard bij zich. Als ik naar buiten zou willen gaan, slaat het mijn hoofd eraf.’

‘Zuigt u dat uit uw duim?’